

Öğretmen Yetiştirme Sistemimiz

(Dün, Bugün ve Yarın)

Editörler:

Mustafa ERGÜN

Behçet ORAL

Taha YAZAR

Editörler:

Prof. Dr. Mustafa ERGÜN - Prof. Dr. Behçet ORAL - Dr.Öğr. Üyesi Taha YAZAR

**ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZ
(Dün, Bugün ve Yarın)**

ISBN 978-605-241-513-9

DOI 10.14527/9786052415139

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2018, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Aralık 2018, Ankara

Yayın-Proje: I. Tual Şekercigil
Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Yıldırım
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Salmat Basım Yayıncılık Ambalaj Sanayi Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi I. Cadde 95/I
İskitler/ANKARA
Tel: 0312-3411020

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 26062

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Bütün dünyada eğitimin en hareketli olduğu alanlardan birisi öğretmen yetiştirmedir. Eskiden beri eğitimin yükü öğretmenin sırtındadır; başarı ve başarısızlıklardan genellikle o sorumludur. Eğitimde bu kadar önemli olan bir iş, maalesef bugüne kadar tam bir meslek haline gelememiştir.

Meslekleşmede 18-19.yüzyıldaki “oda”lar (mimarlar odası, tabipler odası vs) halinde örgütlenmeyi yapamayan öğretmenler işçiler gibi sendikalaşmayı seçmişler, öğretmen sendikaları da öğretmenlik eğitiminde bir takım standartlar koymaya çalışmış, ama öğretmen kitlesini tam olarak kontrol edememiştir. Öğretmenliğin en zayıf yanı, en baştan beri mesleğe Girişlerin kontrol edilememesidir. Şu anda da bütün dünyada hazırlık eğitimi ve mesleğe Giriş şartları bu kadar değişen başka hiçbir iş alanı yoktur.

Öğretmenler her zaman politikacıları birinci hedefi olmuş, din adamlarının elinden kurtarılan öğretmenlik bu kez de siyasi ve ideolojik güçlerin eline geçmiştir.

Öğretmen yetiştirme alanında, ilköğretim için önce lise seviyesinde başlayan düzgün öğretmen eğitimi Amerika’da 20.yüzyıl başlarında, diğer ülkelerde de 1970-80’lerde yükseköğretim bünyesine alınmıştır. Lise öğretmenliği genellikle lisans mezunlarının yaptığı bir iş olmuştur, ama burada da sertifikalandırma çok karmaşık bir işlem olarak hala devam etmektedir.

Öğretmen eğitiminin üniversite düzeyine çıkması ile hızlı bir şekilde teorikleşmeye başladığı görülmektedir. Eskiden teori ve uygulamanın dengeli olduğu öğretmen eğitiminde, birdenbire teori %80’lerin üzerinde bir ağırlık kazanmış, göstermelik uygulamalar yaptırılmaya başlanmıştır. Bu durumu “öğretmen eğitimcileri” (teacher trainer) denilen grup karşı çıkmış ve öğretmen eğitiminin üniversitelerin işi olmadığını savunmaya başlamışlardır. Yeni öğretmen yetiştirme sistemleri artık teori merkezli olmayacak, uygulama merkezli olacaktır. Üniversiteler eylem araştırması gibi derslerle öğretmen yetiştirme tekeli bırakmak istemezken öğretmenlerin işvereni olan eğitim yöneticileri teori destekli pratik öğretmen eğitiminde oldukça ısrarlılardır.

Şimdiye kadarki eğitim ortamlarında öğretmen merkezli bir eğitim egemen idi. Ama artık bilişim teknolojilerinin gelişimi ile öğretmen eğitimin merkezinde olmamaya başladı. Herkes merkeze öğrencinin geçmesini isterken, yeni nesil öğrenciler o kadar isteksiz çıktı ki, merkez bilişim teknolojilerinin eline geçti veya merkezsiz bir eğitim dönemine girildi. Yeni yapılan eğitim reformlarının hepsinde “öğretmen kalitesinin artırılması” talebi ile gene yardım öğretmenden istenmektedir.

Türkiye de öğretmen yetiştirmede özellikle 1970'lerden sonra çok önemli değişiklikler geçirmiş, ilköğretmen okullarından eğitim enstitülerine, oradan eğitim fakültelerine bir gelişim izledi. Yükseköğretim düzeyinde ders programları ile en çok oynanan fakülte eğitim fakülteleri oldu ve hala da reform adına sadece programlar değiştirilmektedir. Eğitim sisteminin ana yapısında, felsefesinde, ders programlarında köklü değişiklikler yapılmasına rağmen öğretmen yetiştirme sistemi bunlara duyarsız kalmıştır.

Şu anda öğretmenlerin okuldaki ve sınıftaki çalışma ortamları değişmiş, daha teknolojik bir çevrede dış sınavların ötesinde iç sınavların bile kontrol edildiği, performans ve öğretmenin hesap vermesine dayalı bir eğitim dönemi yaşanmaya başlanmıştır. Bürokratik baskıların yanı sıra yeni yetişen ve adını koymakta zorlandığımız öğrenci kuşağını eğitim ortamında tutup onların ilgisini çekmeyen eskimiş programları onlara öğretmeye çalışmak gibi zor bir iş öğretmenliği güçleştirmektedir.

Eğitim sisteminin test tipi ölçme ve değerlendirmelere esir olduğu bu dönem geçecek, öğretmenler birer test teknisyeni olmaktan kurtulup gerçekten insan yetiştiren öğretmenler olacaktır. O zaman kaliteli öğretmen yetiştirmenin önemi daha açık olarak ortaya çıkacaktır. Öğretmen yetiştirmede artık nicelik sorunu bitmiş nitelik sorunu başlamıştır. Şimdi bir eğitim fakültesi ve formasyon bolluğunda boğulan öğretmen yetiştirme, modern çağın, toplumun, öğrencinin ihtiyaçlarına göre yeniden biçimlendirilecektir.

Sayın Prof. Dr. Behçet ORAL ve Dr. Taha YAZAR'ın tasarımıyla, Türkiye'de öğretmen yetiştirme sistemini ele alan çok yazarlı bir çalışma hazırlanmıştır. Herbiri alanının uzmanı olan akademisyenler Türkiye'de öğretmen yetiştirme sisteminin değişik yönlerini incelemiş ve ortaya güzel bir çalışma çıkarmışlardır. Kitapta ele alınan temel konular öğretmen yetiştirme sistemimizin felsefi, tarihi, toplumsal ve kültürel temelleri; öğretmen yetiştirme programlarındaki gelişmeler ve çok kültürlülük; öğretmen yetiştirme sisteminde etik ve değerler; öğretmen yetiştirmede nicelik ve nitelik sorunu, öğrenci seçme ve yerleştirme sorunu öğretmenlik mesleğinin yürütülmesinde karşılaşılan güçlükler; öğretmen hesap verebilirliği; öğretmen atamalarında aranacak nitelikler; öğretmen niteliklerini geliştirmede hizmetiçi eğitim; öğretmen eğitimi ve sivil toplum kuruluşları; öğretmen yetiştirmenin teknoloji ile entegrasyonu; öğretmenlerin denetimi; hizmet öncesinde öğretmenlik uygulamalarını geliştirme ve değerlendirme; öğretmen yetiştirmede akreditasyon; öğretmen yetiştirme sistemimizin diğer ülkelerle karşılaştırılması ve öğretmen yetiştirmede yeni bir model önerisi şeklinde özetlenebilir. Bu çalışmaları hazırlayan ortak yazarlarımız (soyadı alfabetik sırayla); Prof. Dr. Burhan AKPINAR'a, Doç. Dr. Cemal AKÜZÜM'e, Dr. Öğr. Üyesi Mecit ASLAN'a, Doç. Dr.

Bayram AŞILIOĞLU'na, Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BARS'a, Doç. Dr. Hasan Güner BERKANT'a, Doç. Dr. Fırat Kıyas BİRELe, Doç. Dr. Şaban ÇETİN'e, Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN'a, Prof. Dr. Zühal ÇUBUKÇU'ya, Ar. Gör. Volkan DURAN'a, Doç. Dr. Rifat EFE'ye, Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ'ye, Dr. Öğr. Üyesi Derya GİRGİN'e, Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN'e, Doç. Dr. İbrahim Yaşar KAZU'ya, Prof. Dr. Remzi Y. KINCA'la, Dr. Öğr. Üyesi İsmail KINAY'a, Prof. Dr. İsa KORKMAZ'a, Prof. Dr. Erdoğan KÖSE'ye, Prof. Dr. Gürbüz OCAK'a, Öğr. Gör. Burak OLUR'a, Prof. Dr. Behçet ORAL'a, Doç. Dr. Ramazan ÖZBEK'e, Dr. Öğr. Üyesi Fatmanur ÖZEN'e, Doç. Dr. Bayram ÖZER'e, Dr. Nesrin HARK SÖYLEMEZ'e, Dr. Öğr. Üyesi Ezlam SUSAM'a, Dr. Neşe DOKUMACI SÜTÇÜ'ye, Prof. Dr. Çavuş ŞAHİN'e, Dr. Şule Betül TOSUNTAŞ'a, Doç. Dr. Murat TUNCER'e ve Dr. Öğr. Üyesi Taha YAZAR'a çok teşekkür ederim.

Türkiye'de öğretmen yetiştirmenin tekrar yoğun olarak tartışıldığı bu günlerde, bu derli toplu çalışmanın eğitim bilimcilere, öğretmen eğitimcilerine, öğretmenlik mesleğine hazırlanan ve fiilen öğretmenlik yapan meslektaşlarımıza yardımcı olacağı inancındayım.

Eserin tasarlanması, çalışmaların toplanması, editörlüklerinin yapılması ve düzenlenmesinde yoğun çabalar gösteren Dr. Taha YAZAR ve Prof. Dr. Behçet ORAL'a, eserin baskısını yapan PEGEM yayınları ve değerli dostumuz Servet SARIKAYA'ya çok teşekkür ederim.

Prof. Dr. Mustafa ERGÜN

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler:

Prof. Dr. Mustafa ERGÜN

Prof. Dr. Behçet ORAL

Dr.Öğr. Üyesi Taha YAZAR

BÖLÜM 1: ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZİN FELSEFİ TEMELLERİ

Prof. Dr. Burhan AKPINAR - *Fırat Üniversitesi*

Doç. Dr. İbrahim Yaşar KAZU - *Fırat Üniversitesi*

BÖLÜM 2: ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZİN TARİHİ TEMELLERİ

Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN - *Dicle Üniversitesi*

BÖLÜM 3: ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZİN TOPLUMSAL VE KÜLTÜREL TEMELLERİ

Prof. Dr. Remzi Y. KINCAL - *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*

Prof. Dr. Çavuş ŞAHİN - *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*

BÖLÜM 4: ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARININ ÖZELLİKLERİ

Doç. Dr. Murat TUNCER - *Fırat Üniversitesi*

Doç. Dr. Hasan Güner BERKANT - *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi*

BÖLÜM 5: ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZDE ETİK

Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ - *Gazi Üniversitesi*

BÖLÜM 6: ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNDE DEĞERLER

Doç. Dr. Şaban ÇETİN - *Gazi Üniversitesi*

BÖLÜM 7: ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZDE NİCELİK VE NİTELİK SORUNU

Prof. Dr. Erdoğan KÖSE - *Akdeniz Üniversitesi*

BÖLÜM 8: ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN YÜRÜTÜLMESİNDE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Prof. Dr. Gürbüz OCAK - *Afyon Kocatepe Üniversitesi*

Öğr. Gör. Burak OLUR - *Afyon Kocatepe Üniversitesi*

BÖLÜM 9: ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZDE ÖĞRENCİ SEÇME VE YERLEŞTİRME SORUNU

Doç. Dr. Bayram AŞILIOĞLU- *Dicle Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi İsmail KINAY- *Dicle Üniversitesi*

BÖLÜM 10: ÖĞRETMEN HESAP VEREBİLİRLİĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Fatmanur ÖZEN- *Giresun Üniversitesi*

BÖLÜM 11: ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARI VE ÇOK KÜLTÜRLÜLÜK

Doç. Dr. Rıfat EFE - *Dicle Üniversitesi*

Dr. Nesrin HARK SÖYLEMEZ - *Dicle Üniversitesi*

BÖLÜM 12: ÖĞRETMEN ATAMA KRİTERLERİ

Doç. Dr. Bayram ÖZER - *Ondokuz Mayıs Üniversitesi*

Arş. Gör. Volkan DURAN - *Ondokuz Mayıs Üniversitesi*

BÖLÜM 13: ÖĞRETMEN NİTELİKLERİNİ GELİŞTİRMEDE HİZMET İÇİ EĞİTİM

Dr. Öğr. Üyesi Ezlam SUSAM - *İnönü Üniversitesi*

Doç. Dr. Ramazan ÖZBEK - *İnönü Üniversitesi*

BÖLÜM 14: TÜRKİYE'DE ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ ÖRGÜTLENMELERİ

Prof. Dr. İsa KORKMAZ - *Necmettin Erbakan Üniversitesi*

BÖLÜM 15: DÜNYADA ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN - *Anadolu Üniversitesi*

BÖLÜM 16: ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİ VE TEKNOLOJİ ENTEGRASYONU

Prof. Dr. Zühal ÇUBUKÇU - *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*

Dr. Şule Betül TOSUNTAŞ - *Bursa Uludağ Üniversitesi*

BÖLÜM 17: ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE AKREDİTASYON

Prof. Dr. Behçet ORAL - *Dicle Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BARS - *Dicle Üniversitesi*

BÖLÜM 18: ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİ ÖZENDİRİCİ TEKNİKLER GELİŞTİRME

Prof. Dr. Çavuş ŞAHİN - *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Derya GİRGİN - *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*

BÖLÜM 19: ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZDE DENETİM

Doç. Dr. Cemal AKÜZÜM - *Dicle Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Fırat Kıyas BİREL - *Dicle Üniversitesi*

BÖLÜM 20: HİZMET ÖNCESİNDE ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARINI GELİŞTİRME VE DEĞERLENDİRME

Dr. Öğr. Üyesi Mecit ASLAN - *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi*

BÖLÜM 21: ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE ARAŞTIRMA YÖNELİMLERİ: 2000'Lİ YILLARDA (2000-2018) ÖĞRETMEN YETİŞTİRME İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Taha YAZAR - *Dicle Üniversitesi*

Dr. Neşe DOKUMACI SÜTÇÜ - *Dicle Üniversitesi*

BÖLÜM 22: ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE BİR MODEL ÖNERİSİ

Prof. Dr. Mustafa ERGÜN - *Afyon Kocatepe Üniversitesi*

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	iii
BÖLÜMLER VE YAZARLARI	vii

1. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZİN FELSEFİ TEMELLERİ

Giriş	1
Felsefe ve Eğitim Felsefesi	2
Felsefenin İnceleme Alanları	5
Felsefe Akımları	6
Eğitim Felsefeleri	10
Felsefenin Eğitime Katkıları	14
Eğitim Felsefesi Akımlarının Türk Eğitim Sistemine Etkileri	15
Öğretmen Yetiştirmenin Felsefi Boyutu	17
Felsefi Akımların Öğretmen Yetiştirme Sistemimize Etkileri	18
ÖZET	23
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	24
KAYNAKÇA	25

2. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZİN TARİHİ TEMELLERİ

Giriş	29
İmparatorluk Dönemi Öğretmen Yetiştiren Kurumlar	32
Tanzimat Öncesi ve Tanzimat Dönemi	32
Mutlakiyet Dönemi	34
Meşrutiyet Dönemi	35
Ana Muallim Mektebi	36
Dârülmuallimîn	37
Darülmuallimîn-i Rüşdî	38
Dârülmuallimin-i Sıbyan	39
Darülmuallimin-i İdadiye	39

Darülmualimin-i Âliye	40
Darülmualimat	40
Cumhuriyet Dönemi Öğretmen Yetiştiren Kurumlar	41
İlköğretmen Okulları	41
İki Yıllık Eğitim Enstitüleri	42
Köylere Öğretmen Yetiştirme	43
Köy Muallim Mektepleri	43
Köy Eğitim Kursları.....	43
Köy Öğretmen Okulları.....	44
Köy Enstitüleri	45
Üç Yıllık Eğitim Enstitüleri	46
Yüksek Öğretmen Okulları	46
Deneme Yüksek Öğretmen Okulu	47
Öğretmen Yetiştirmenin Üniversitelere Devri ve 1982-1997 Dönemindeki Ge- lişmeler.....	48
Öğretmen Yetiştirmede Yeni Yapılanma: 1997 Düzenlemesi	48
Eğitim Fakültelerinin Yapılanmasında 2006-2007 Düzenlemesi.....	48
Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirmede Yeni Düzenleme.....	49
2007- 2018 Döneminde Eğitim Fakülteleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar	49
Yeni Programların Gerekçeleri	50
Yeni Programların Geliştirilme Süreci, Yapısı ve Getirdiği Yenilikler	52
ÖZET	53
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	55
KAYNAKÇA	56

3. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZİN TOPLUMSAL VE KÜLTÜREL TEMELLERİ

Toplumsal Temeller.....	59
Toplumsal Değişim Sürecinde Eğitim	60
Toplumsal Değişme ve Öğretmen Eğitimi.....	66
Kültürel Temeller	77
ÖZET	85
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	86
KAYNAKÇA	87

4. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARININ ÖZELLİKLERİ

Giriş.....	93
Çeşitli Ülkelerde Öğretmen Yetiştirme Sistemleri	95
Finlandiya.....	95
Amerika Birleşik Devletleri (ABD).....	95
Japonya	96
Almanya.....	96
Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme	99
Türkiye’de Öğretmen İstihdamı.....	105
Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Belirlenen Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri	106
Pedagojik Formasyon Eğitim Programlarının Özellikleri	113
Pedagojik Formasyon Eğitim Programının Modeli.....	114
Pedagojik Formasyon Eğitim Programının Amaçları	115
Pedagojik Formasyon Eğitim Programındaki Derslerin Özellikleri	116
Pedagojik Formasyon Eğitim Programının Eğitim Durumlarının Özellikleri	119
Pedagojik Formasyon Eğitim Programının Ölçme ve Değerlendirme Boyutu.....	120
Pedagojik Formasyon Programının Öğretmen Atama Sistemi ile Uyumu	121
Öğretmen Yetiştirme Programlarındaki Kuram-Uygulama Uyumunda Stajların Etkisi	122
ÖZET	124
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	126
KAYNAKÇA	127

5. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZDE ETİK

Giriş.....	131
Etik Nedir?.....	132
Meslek Etiği Kodları.....	140
Öğretmenlik Mesleği ve Etik.....	141

Öğretmenlik Mesleğinin Etik Kodları	147
Öğretmenin Etik Dışı Davranışları	156
ÖZET	159
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	160
KAYNAKÇA	161

6. BÖLÜM

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNDE DEĞERLER

Giriş.....	165
Değer Nedir?	166
Değerlerin Sınıflandırılması.....	167
Değerlerin Özellikleri	168
Meslek ve Mesleki Değer	170
Öğretmenlik Mesleği ve Değer	172
Öğretmenlik Mesleği Açısından Duyuşsal Hazırbulunuşluk	177
Öğretmen Yetiştirme Sisteminde Duyuşsal Hazır Bulunuşluğun Belirlenmesi, Geliştirilmesi ve Korunması	180
ÖZET	183
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	185
KAYNAKÇA	186

7. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZDE NİCELİK VE NİTELİK SORUNU

Giriş.....	193
Öğretmen Yetiştirmenin Nicel ve Nitel Durumu	196
Hizmet Öncesi Nicel Durum	196
Hizmet Öncesi Nitel Durum.....	197
Hizmet Dönemi Nicel Durum.....	202
Hizmet Dönemi Nitel Durum	204
SONUÇ	210
ÖZET	211
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	214
KAYNAKÇA	215

8. BÖLÜM

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN YÜRÜTÜLMESİNDE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Öğrenci Farklılıklarından Kaynaklı Sorunlar.....	219
Veli Kaynaklı Sorunlar.....	226
Merkeziyetçilik Kaynaklı Sorunlar.....	229
Öğretmen Kaynaklı Sorunlar.....	231
Teknoloji Kaynaklı Sorunlar.....	235
ÖZET	239
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	241
KAYNAKÇA	242

9. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZDE ÖĞRENCİ SEÇME VE YERLEŞTİRME SORUNU

Giriş	247
Öğretmenlik Mesleğinin Genel Yeterlikleri.....	251
Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Yetiştiren Programlara Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemine Tarihsel Bir Bakış.....	256
1923-1949 Dönemi.....	256
1950-1980 Dönemi.....	262
1981 Sonrası Dönem.....	268
Öğretmen Yetiştiren Programlara Öğrenci Seçme ve Yerleştirme ile İlgili Diğer Ülkelerden İki Örnek.....	271
Öğretmen Yetiştirme Sistemimizde Öğrenci Seçme ve Yerleştirme ile İlgili Öneriler	273
ÖZET	275
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	275
KAYNAKÇA	277

10. BÖLÜM

ÖĞRETMEN HESAP VEREBİLİRLİĞİ

Giriş	281
Eğitimde Hesap Verebilirlik	282
Türkiye’de Eğitimde Hesap Vermenin Yasal Zemini.....	285
Öğretmen Hesap Verebilirliği	288
Eğitim Fakültelerinin Hesap Verebilirliği	295
ÖZET	303
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	304
KAYNAKÇA	305

11. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARI VE ÇOK KÜLTÜRLÜLÜK

Giriş.....	311
Çok Kültürlülük	311
Çok Kültürlü Eğitim	313
Çok Kültürlü Eğitimin Gerekliiği.....	317
Çok Kültürlü Eğitim Programları	318
Çok Kültürlü Öğretmen Özellikleri	322
Çok Kültürlü Öğretmen Eğitimi	324
ÖZET	331
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	331
KAYNAKÇA	332

12. BÖLÜM

ÖĞRETMEN ATAMA KRİTERLERİ

Giriş.....	337
Türkiye’de Öğretmen Atama Süreci	338
Amerika’da Öğretmen Atama Kriterleri	343
Almanya’da Öğretmen Atama Kriterleri.....	343
Fransa’da Öğretmen Atama Kriterleri.....	344
Japonyada Öğretmen Atama Kriterleri.....	345
İngiltere ve Galler’de Öğretmen Atama Kriterleri.....	345

Kore’de Öğretmen Atama Kriterleri	345
İspanya’da Öğretmen Atama Kriterleri	346
Avusturya’da Öğretmen Atama Kriterleri:	346
Finlandiya’da Öğretmen Atama Kriterleri	346
İtalya’da Öğretmen Atama Kriterleri.....	347
Türkiye’de Öğretmen Atama Kriterleri	347
Sonuç ve Tartışma	349
Öneri	351
Öğretmen Atamalarında Simya Modeli	351
ÖZET	355
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	355
KAYNAKÇA	356

13. BÖLÜM

ÖĞRETMEN NİTELİKLERİNİ GELİŞTİRMEDE HİZMET İÇİ EĞİTİM

Giriş.....	361
Hizmet İçi Eğitimin Tanımı ve Kapsamı	361
Hizmet İçi Eğitimin Tarihsel Gelişimi	363
Hizmet İçi Eğitimin Çeşitleri	363
Uygulama Amaçlarına Göre Hizmet İçi Eğitim	364
Yapıldığı Yere Göre Hizmet İçi Eğitim.....	365
Öğretmen Eğitiminde Hizmet İçi Eğitimin Önemi.....	366
Öğretmen Eğitiminde Hizmet İçi Eğitim Süreci.....	368
Öğretmen Eğitiminde Hizmet İçi Eğitimin İhtiyaçları	368
Dünyada Hizmet İçi Eğitim Uygulama Örnekleri	375
İngiltere	375
Fransa	376
Amerika Birleşik Devletleri.....	377
Almanya.....	378
Japonya	378
Sonuç	379
ÖZET	380
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	381
KAYNAKÇA	382

14. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ ÖRGÜTLENMELERİ

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Öğretmenlerin Örgütlenmesi	385
Türkiye Muallime ve Muallimler Birliği.....	387
Muallimler (Öğretmenler) Birliği	388
İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı (İLKSAN)	391
1960 Sonrası Öğretmenlerin Siyasal Dernekleşme Dönemi	393
1980 Sonrası Öğretmenlerin Sendikalaşma Dönemi	394
SONUÇ.....	400
KAYNAKÇA	402

15. BÖLÜM

DÜNYADA ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

Giriş	403
Dünyada Öğretmen Yetiştirme Sistemleri	404
Almanya'da Öğretmen Yetiştirme	405
Amerika Birleşik Devletleri'nde Öğretmen Yetiştirme	408
Finlandiya'da Öğretmen Yetiştirme.....	411
Fransa'da Öğretmen Yetiştirme	414
İngiltere'de Öğretmen Yetiştirme	417
Japonya'da Öğretmen Yetiştirme.....	419
Singapur'da Öğretmen Yetiştirme	422
Güney Kore'de Öğretmen Yetiştirme	425
Öğretmen Eğitiminde Genel Yapı ve Yönelimler	430
ÖZET	433
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	436
KAYNAKÇA	436

16. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİ VE TEKNOLOJİ ENTEGRASYONU

Giriş.....	441
Teknoloji Entegrasyonunun Dayandığı Teoriler	442
Teknoloji Entegrasyonu Modelleri.....	445
Teknoloji Entegrasyonunun Önündeki Engeller.....	450
ÖZET	456
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	456
KAYNAKÇA	457

17. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE AKREDİTASYON

Giriş.....	465
Akreditasyon Nedir?	466
Öğretmen Yetiştirmede Akreditasyon ve Kalite Güvencesi	468
Öğretmen Yetiştirmede Akreditasyon Standartları	469
Öğretmen Yetiştirmede Akreditasyonun Uygulamadaki Yararları	477
Öğretmen Yetiştirmede Akreditasyonun Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi.....	478
ÖZET	480
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	481
KAYNAKÇA	482

18. BÖLÜM

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİ ÖZENDİRİCİ TEKNİKLER GELİŞTİRME

Giriş.....	485
Bir Meslek Olarak Öğretmenlik	486
Öğretmenlik Mesleğinin Seçimi.....	487
Öğretmenlik Mesleğini Seçmede Etken Olan Faktörler.....	489
Öğretmenlik Mesleğinin Teşvik Edilmesi ve Güçlendirilmesi	491
ÖZET	508
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	508
KAYNAKÇA	510

19. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZDE DENETİM

Giriş	513
Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitiminin Yeterliliği ve Denetimi	516
Öğretmen Yetiştirme Programlarının Güncellenmesi, Denetlenmesi ve Kalitesinin Geliştirilmesi.....	518
Öğretmen Niteliğini, Kalitesini Geliştirme ve Korumada Denetim.....	519
Eğitim Denetiminin Amacı ve İşlevi	521
Bir Hizmet İçi Eğitim Olarak Denetim	524
ÖZET	529
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	530
KAYNAKÇA	531

20. BÖLÜM

HİZMET ÖNCESİNDE ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARINI GELİŞTİRME VE DEĞERLENDİRME

Giriş.....	537
Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi	537
Öğretmen Eğitiminde Teori ve Uygulama Dengesi.....	540
Türkiye’de Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması.....	542
Amerika Birleşik Devletleri (ABD)	549
Estonya.....	552
Singapur	553
Güney Kore	554
Kanada	555
Türkiye’deki Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması İçin Öneriler	556
ÖZET	558
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	559
KAYNAKÇA	560

21. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE ARAŞTIRMA YÖNELİMLERİ: 2000'Lİ YILLARDA (2000-2018) ÖĞRETMEN YETİŞTİRME İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Giriş.....	563
Araştırmanın Amacı	566
YÖNTEM	567
Araştırmanın Modeli	567
Çalışma Evreni.....	567
Verilerin Toplanması.....	568
Verilerin Analizi	568
BULGULAR.....	568
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	590
ÖZET	594
DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA SORULARI	595
KAYNAKÇA	596
Ek-1 TEZ İNCELEME FORMU.....	598

22. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE BİR MODEL ÖNERİSİ

Giriş.....	601
Gelişmiş Bazı Ülkelerde Öğretmen Yetiştirme Modellerinde Değişimler	602
Tarihten Gelen Sorunlar	617
Eğitim Fakültesi – Fen-Edebiyat Fakültesi Kavgası	618
Mevcut Sistemin Sorunları.....	619
Bilmeden Anlatanlar (Anlatman Öğretmen)	620
Bazı Dallarda Uygulama Okulu ve Öğretmeni Bulma Zorluğu.....	621
Öğretmen Bolluğu.....	621
Öneriler.....	623
Öğretmen / Eğitim Üniversitesi.....	624
Lisanslı İlkokul, Yüksek Lisanslı Ortaokul ve Doktoralı Lise Öğretmeni.....	624
Yirmibirinci Yüzyılın Öğretmeni	627
KAYNAKÇA	628
Yazarlar Hakkında.....	635

1. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZİN FELSEFİ TEMELLERİ

Prof. Dr. Burhan AKPINAR - Fırat Üniversitesi

Doç. Dr. İbrahim Yaşar KAZU - Fırat Üniversitesi

Giriş

Her insanın bir amacı, kendine özgü oluşturulmuş değerleri, inançları ve tutumları bulunmaktadır. Tüm bunlar yoluyla yaşamı anlar, yorumlar ve geleceğine yönelik yeni değerler katar. Yaşamdan beklentiler vardır; birçok filozofun dediği gibi her insanın bir felsefesi vardır. Felsefe geleceğe bakış ve bunları temel alan bir yaşam biçimidir (Ergün, 2012: 69). Buradan hareketle filozoflar, kendi düşünce biçimleri ve dünya görüşleri ile felsefeye ilişkin kendi tanımlarını ortaya koymuşlardır. Felsefe, insanı doğruya ve güzele yönlendiren bir düşünme biçimidir. İnsanın evrenin işleyişi sırasında anlamlandıramadığı durumlara karşı duyduğu “merak” onu düşünmeye ve araştırma yapmaya zorlamaktadır (Sözer, 2002: 83). Tüm bu süreçte ulaşılan bilgilerin doğruluğuna kuşku duyulması, onların eleştirel düşünme süzgecinden geçirilmesine neden olmuştur (Ergün 2015: 2).

Bilim ve teknolojide ilerlemiş toplumlarda, düşünen ve düşündüğünü sorgulayan bireylerin yetiştiği görülmektedir. Eleştirel düşünmeyen, sorgulamayan ve çevresindeki olumsuzluklardan rahatsızlık duymayan bireylerden oluşan toplumların; bilimsel, teknolojik, sanatsal konularda ilerlemesi ya da bu alanlardaki gelişmeleri insan ve çevrenin yararına kullanması mümkün görülmemektedir. Bilimin insanlığın yararına ilerlemesi için daha fazla düşünmeye, tartışmaya ve düşünceleri daha özgür bir ortamda ortaya koymaya ihtiyaç vardır. Bu bağlamda; çağdaş felsefe eğitiminin amacı, insana düşünmeyi öğretmek olmalıdır. Devletin geleceği açısından düşünen, üreten ve ürününü toplumun yararına kullanan etik değerlerle donatılmış insan yetiştirmenin önemi, gün geçtikçe daha da artmaktadır. Eleştirel düşünce kazanmamış insanların çoğunlukta olduğu ülkelerde, ekonomik ve siyasal bunalımların hızla etik bunalımlara dönüştüğü de ortadadır (Yiğit, 2012: 31).